

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՈՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՄԱՍԻՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՎՈՂ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Հոդված 1.1. Սույն օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները.

1) պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձան (այսուհետ՝ հուշարձան)՝ պետական հաշվառման վերցված և հուշարձանի կարգավիճակ ունեցող պատմական կամ հնագիտական կամ ճարտարապետական կամ մոնումենտալ արվեստի կամ գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող հնագիտական շերտերը, քարեդարյան կայանները, քարայր-կացարանները, կառույցները, դրանց համակառույցներն ու համալիրները՝ իրենց զբաղեցրած և պատմականորեն դրանց հետ կապված տարածքով, դրանց մաս կազմող հնագիտական, գեղարվեստական, վիմագրական, ազգագրական բնույթի տարրերն ու բեկորները, որմնանկարները, պատմամշակութային արգելոցները, պատմական լանդշաֆտները և հիշարժան վայրերը, պատմական բնակավայրերի քաղաքաշինական և պատմական կենտրոնները՝ անկախ պահպանվածության աստիճանից.

2) պատմամշակութային օբյեկտ՝ նոր հայտնաբերված և պետական հաշվառման վերցված օբյեկտ, որը դեռևս չի ստացել նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ.

3) նորահայտ հուշարձան՝ մինչև հուշարձանների պետական ցուցակում ընդգրկվելը օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պահպանվող պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող որոշակի կարգավիճակ ստացած՝ նոր հայտնաբերված կամ նոր արժեքավորված օբյեկտ.

4) հուշարձանի տարածք՝ հուշարձանի տարածքն իր զբաղեցրած և պատմականորեն ու գործառնական առումով դրա հետ կապված և սահմանված կարգով առանձնացված հողատարածք.

5) պատմական միջավայր՝ մարդու գործունեությամբ ձևավորված պատմական և մշակութային որոշակի արժեք ունեցող միջավայր.

6) հուշարձանի պահպանական գոտիներ՝ հուշարձանի պահպանության, կառուցապատման կարգավորման կամ տեղանքապատկերի (լանդշաֆտի)

պահպանման գոտիների տարածքներ և դրանցում օգտագործման պայմանակարգ (ռեժիմ) սահմանող փաստաթուղթ.

7) հուշարձանի պահպանության գոտի՝ հուշարձանի պատմական միջավայրի անմիջական ազդեցության և (կամ) հնարավոր հնագիտական շերտերի որոշակի պահպանության պայմանակարգ (ռեժիմ) ունեցող տարածք.

8) կառուցապատման կարգավորման գոտի՝ հուշարձանի քաղաքաշինական միջավայրի պահպանության, ներդաշնակ և բարենպաստ տեսողական ընկալման պայմանակարգ (ռեժիմ) ունեցող տարածք.

9) տեղանքապատկերի (լանդշաֆտի) պահպանման գոտի՝ հուշարձանի պատմական միջավայրի բնական կամ պատմականորեն ձևավորված բնապատմական ռելիեֆի, ջրային մակերեսների և բուսականության պահպանության ռեժիմ ունեցող տարածք.

10) հուշարձանի ուսումնասիրություն՝ հուշարձանի ու դրա տարածքի մատենագրական, արխիվային, գիտահետազոտական աղբյուրներից նյութերի վավերագրում, հավաքում, հնագիտական, երկրաբանական, ինժեներական (նյութագիտական, կոնստրուկտորական, տեխնիկական վիճակի և այլ) հետազոտություններ.

11) հնագիտական հետախուզում՝ որոշակի տարածքների համալիր հետազոտություն հնագիտական օբյեկտների հայտնաբերման, քարտեզագրման, նկարագրության նպատակով, վերգետնյա կառույցների կամ այլ բաղկացուցիչների՝ տարբեր մեթոդներով վավերագրում կամ փոքրածավալ ստուգողական պեղումների իրականացում.

12) հնագիտական պեղում՝ մշակութային շերտերի, հնագիտական օբյեկտների ու հուշարձանների՝ դաշտային պայմաններում կատարվող գիտահետազոտական և գիտագործնական համալիր ուսումնասիրություններ, որոնք իրականացվում են տարածքների վերգետնյա, ստորգետնյա և ստորջրյա տեղազնության, մշակութային շերտերի բացման, հայտնաբերված նյութական մնացորդների ու հետքերի՝ տարբեր եղանակներով փաստագրման և վավերագրման միջոցով.

13) հուշարձանի վերականգնողական աշխատանք՝ հուշարձանի ամրակայման, նորոգման և վերականգնման գործունեության իրականացում.

14) հուշարձանի պահպանական գոտիների օգտագործման պայմանակարգ (ռեժիմ)՝ հուշարձանների պահպանական գոտիների պատմական միջավայրի

պահպանության և օգտագործման պայմաններին, պահանջներին և սահմանափակումներին վերաբերող պարտադիր դրույթներ.

15) պատմամշակութային հիմնավորման նախագիծ՝ պատմական բնակավայրերի, դրանց կենտրոնների կամ առանձին հատվածների պահպանության և օգտագործման պայմանակարգ, ինչպես նաև կառուցապատման թույլատրելի դրույթներ սահմանող նախագիծ (ծրագրային փաստաթուղթ).

16) հուշարձանների պետական կադաստր՝ պետական տեղեկատվական համակարգ, որը պարունակում է տեղեկություններ հուշարձանների և դրանց տարածքների, պահպանական գոտիների և դրանցում առկա հողատեսքերի, բնակավայրերի պատմամշակութային հիմնավորման նախագծերի, բնապատմական և պատմամշակութային արգելոցների, պետական հաշվառման փաստաթղթերի և վավերագրերի մասին.

17) մշակութային շերտ՝ մարդկային գործունեությամբ առաջացած, այդ գործունեության մասին վկայող նյութական մնացորդներ պարունակող վերգետնյա, ստորգետնյա կամ ստորջրյա շերտ.

18) պատմական բնակավայր՝ Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի մշակութային ինքնատիպության պահպանության համար կարևոր նշանակություն ունեցող՝ հնագիտական, պատմական, ճարտարապետական, քաղաքաշինական, գեղագիտական, գիտական կամ սոցիալ-մշակութային այլ արժեքներ ներառող բնակավայր.

19) հուշարձանների և պատմական միջավայրի պահպանություն՝ հուշարձանների և դրանց պատմական միջավայրի պահպանության ապահովման կանխարգելիչ միջոցառումների համակարգ.

20) արգելոց-թանգարան՝ շահույթ ստանալու նպատակ չհետապնդող, գիտալուսավորչական, կրթական, գիտատեղեկատվական, մշակութային գործունեություն իրականացնող կազմակերպություն, որն ստեղծվում է ավանդական և պատմական (մշակութային և բնական) միջավայրում անշարժ հուշարձանների, հուշարձանախմբերի ուսումնասիրման, հանրահոգսկման և օգտագործման, ինչպես նաև անշարժ հուշարձանախմբերի, պատմական, բնապատմական միջավայրի, պատմամշակութային հողերի և դրանց հարող տեղանքապատկերի (լանդշաֆտի) ամբողջական պահպանումն իրականացնելու նպատակով.

21) հնագիտական պարկ՝ հնագիտական այն համալիր հաստատությունները, որոնք ստեղծվել են հնագիտական ժառանգության թանգարանացման իրագործման համար հնագույն ժամանակներում պատմականորեն ձևավորված տարածքների վրա հստակ տեղայնացված հուշարձանների սահմաններում՝ ապահովելու վերջիններիս հնագիտական, մշակութային և բնական ամբողջական արժեքների պահպանությունը, հետազոտումը և հանրահռչակումը.

22) համամարդկային նշանակության հուշարձան՝ հայ ժողովրդի պատմության, նրա նյութական և հոգևոր մշակույթի նշանակալի հուշարձանների առավել բարձրարժեք, բացառիկ նմուշները, որոնք ունեն պատմության, արվեստի կամ գիտության տեսանկյունից բացառիկ համընդգրկուն արժեք, կարող են սահմանված կարգով ընդգրկվել համաշխարհային ժառանգության ցանկում:

Հոդված 37. ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՕՏԱՐՈՒՄԸ

1. Հուշարձանի օտարման դեպքում հուշարձանի սեփականատերն այդ մասին նախապես տեղեկացնում է լիազորված մարմին:

2. Հուշարձանների օտարման վերաբերյալ բոլոր գործարքները գրանցում է լիազորված մարմինը:

3. Հուշարձանների պետական ցուցակներում ներառված եկեղեցիների, վանքերի, եկեղեցական և վանական համալիրների, մատուռների և այլ պաշտամունքային կառույցների (այսուհետ՝ հուշարձանների պետական ցուցակներում ներառված պաշտամունքային կառույցներ) հատուցելի կամ անհատույց օտարման դեպքում Հայաստանի Հանրապետությունն ունի այն ձեռք բերելու նախապատվության իրավունք:

4. Հուշարձանների պետական ցուցակներում ներառված պաշտամունքային կառույցների սեփականատերը պարտավոր է սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող գույքը ցանկացած երրորդ անձի հատուցմամբ կամ անհատույց օտարելու մտադրության մասին գրավոր ծանուցել Հայաստանի Հանրապետությանը՝ ի դեմս լիազորված մարմնի: Գրավոր ծանուցման մեջ նշվում են գույքի հատուցմամբ օտարման առաջարկվող գինը և այլ պայմանները, իսկ ծանուցմանը կից ներկայացվում է «Գնահատման գործունեության մասին» օրենքով սահմանված առնվազն երեք գնահատման հաշվետվություն, որոնք պետք է տրված լինեն գրավոր ծանուցումը կատարելու օրվան նախորդող առավելագույնը մեկ տարի առաջ: Լիազորված մարմինը ծանուցումը ստանալուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում գրավոր

ծանուցում է սեփականատիրոջը ձեռքբերման նախապատվության իրավունքից օգտվելու կամ չօգտվելու վերաբերյալ: Եթե պետությունը հրաժարվում է ձեռք բերել գույքը, ապա Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համաձայնության դեպքում սեփականատերն իրավունք ունի գույքը հատուցմամբ կամ անհատույց օտարել այլ անձի՝ պայմանով, որ փաստացի օտարման գինը պակաս չէ պետությանն առաջարկված գնից, իսկ պայմանագրի այլ պայմանները համապատասխանում են պետությանն առաջարկված պայմաններին:

5. Սույն հոդվածի 4-րդ մասով սահմանված ժամկետի ավարտից հետո Հայաստանի Հանրապետությանն առաջարկված գնից ցածր կամ առավել բարենպաստ պայմաններով գույքն օտարելու մտադրության յուրաքանչյուր դեպքում սեփականատերը պարտավոր է այդ մասին սույն հոդվածի 4-րդ պարբերությունով սահմանված կարգով կրկին ծանուցել Հայաստանի Հանրապետությանը՝ ի դեմս լիազորված մարմնի:

6. Եթե Հայաստանի Հանրապետությունը սույն հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված ծանուցումը ստանալուց հետո երեք ամսվա ընթացքում հրաժարվում է ձեռք բերել գույքը, ապա Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համաձայնության դեպքում սեփականատերն իրավունք ունի գույքը հատուցմամբ կամ անհատույց օտարել այլ անձի՝ պայմանով, որ փաստացի օտարման գինը պակաս չէ պետությանն առաջարկված գնից, իսկ պայմանագրի այլ պայմանները համապատասխանում են պետությանն առաջարկված պայմաններին:

7. Գույքը նվազ գնով կամ առավել բարենպաստ պայմաններով փոխանցելու մասին երրորդ և յուրաքանչյուր հաջորդ ծանուցմանը Հայաստանի Հանրապետությունը պատասխանում է ծանուցումը ստանալու պահից մեկամսյա ժամկետում:

8. Եթե Հայաստանի Հանրապետությունը սույն հոդվածի 7-րդ մասով նախատեսված ծանուցումը ստանալուց հետո մեկ ամսվա ընթացքում հրաժարվում է ձեռք բերել գույքը, ապա Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համաձայնության դեպքում սեփականատերն իրավունք ունի գույքը հատուցմամբ կամ անհատույց օտարել այլ անձի՝ պայմանով, որ փաստացի օտարման գինը պակաս չէ պետությանն առաջարկված գնից, իսկ պայմանագրի այլ պայմանները համապատասխանում են պետությանն առաջարկված պայմաններին:

9. Հուշարձանների պետական ցուցակներում ներառված պաշտամունքային կառույցների Հայաստանի Հանրապետությանը հատուցելի կամ անհատույց օտարման առաջարկի քննարկման, դրանց հատուցմամբ կամ անհատույց օտարման համաձայնության տրամադրման կարգը և պայմանները սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

10. Սույն հոդվածով սահմանված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների փոխանցման կանոնները չպահպանելը հանգեցնում է իրավունքների փոխանցման գործարքի անվավերության: Նման գործարքն առ ոչինչ է: